ולרבי יוחנן בן ברוקא [6]דאמר על שניהם הוא אומר [1]ויברך אותם אלהים [2]פרו ורבו מאי איכא למימר משום דהוה ת"ת ופדיון הבן שני כתובים הבאים כאחד [3]וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ולרבי יוחנן בן ברוקא נמי ניהוו פריה ורביה ומורא שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין צריכי דאי כתב רחמנא מורא ולא כתב פריה ורביה הוה אמינא וכבשוה אמר רחמנא איש דדרכו לכבש אין אשה דאין דרכה לכבש לא ואי כתב פריה ורביה ולא כתב מורא ה"א [7]איש דסיפק בידו לעשות אין אשה דאין סיפק בידה לעשות לא וכיון דאין סיפק בידה לעשות לא תתחייב כלל צריכא **הניחא למ"ד** שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין אלא למ"ד מלמדין מאי איכא למימר אמר רבא [8]פפונאי ידעי לה לטעמא דהא מילתא ומנו רב אחא בר יעקב אמר קרא [2]והיה לך לאות על ידך ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת ה' בפיך [9]הוקשה כל התורה כולה לתפילין מה תפילין מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות אף כל מ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות ומדמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות הניחא למ"ד תפילין מ"ע שהזמן גרמא אלא למ"ד תפילין [10]מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר מאן שמעת ליה דאמר תפילין מ"ע שלא הזמן גרמא ר' מאיר וסבר לה שני כתובים הבאים כאחד [11]וכל[12] שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ולר' יהודה דאמר שני כתובים הבאים כאחד מלמדין ותפילין מ"ע שלא הזמן גרמא מא"ל משום דהואי מצה שמחה והקהל שלשה כתובים הבאים כאחד ושלשה כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: [13]וכל מצות לא תעשה וכו': [14]מנהני מילי [15]אמר רב יהודה אמר רב וכן תנא דבי ר' ישמעאל אמר קרא [3]איש או אשה כי יעשו מכל חטאת האדם [4]השוה הכתוב אשה לאיש לכל עונשים שבתורה [16]דבי רבי אליעזר תנא אמר קרא [4]אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה דבי חזקיה [17]תנא אמר קרא [5]והמית איש או אשה השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה [18]וצריכא דאי אשמעינן הך קמייתא משום כפרה חס רחמנא עלה אבל דינין אימא איש דבר משא ומתן אין אשה לא ואי אשמועינן הא משום דחיותה היא אבל כופר אימא איש

ופדיון הבן. דילפינן לעיל בפירקין (דף כט.) נשים פטורות מלפדות בניהם דכתיב[1] תיפדה תפדה: **ולר' יוחנן בן ברוקא דאמר.** חיובא בפריה ורביה כתיב בנשים היכי יליף תו שאר מצות עשה שלא הזמן גרמא לחיוב ממורא הא הוו מורא ופריה ורביה שני כתובים הבאים כאחד: **צריכי.** כלומר לאו באין כאחד נינהו ולמימרא דאין מלמדין אלא תרוייהו צריכי דאי הוה כתב חד לא גמיר אידך מיניה: **דרכו לכבש.** את הארץ במלחמה ואין דרכה כו' וכיון דלא קרינן בה וכבשוה לא קרינן בה פרו ורבו: **סיפק בידו לעשות.** לכבד את אביו שאין אימת אחריס עליו: **לא תתחייב כלל.** אפילו פטורה: **הניחא כו'.** לעיל קאי דאותיבנא גילף מת"ת ושאינן משום דהוי ת"ת ופדיון הבן כו': **מא"ל.** גילף מת"ת ופדיון הבן שאר מצות עשה שלא הזמן גרמא לפטור: **פפונאי ידעי כו'.** תלמידיס שבפפונא ומנו רב אחא בר יעקב שהיה דר בפפונא כדאמר בהשותפין (ב"ב דף נח.) גבי שטן ופינה לש"ש נתכוונו דרשה רב אחא בר יעקב בפפונא אתא שטן ונשקיה אכרעיה: **למען תהיה תורה ה'.** הרי כל התורה הוקשה לתפילין ולא שבקינן הקישא וגמרינן מבנין אב ממלה והקהל לזמן גרמא ולא מתלמוד תורה ופדיון הבן לשלא הזמן גרמא: **ומדמצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות שלא הזמן גרמא נשים חייבות.** מדאיצטריך למיכתב היקישא למיפטרינהו מזמן גרמא מכלל דכשאר מצות חייבות: **הניחא כו'.** פלוגתא היא במסכת שבת (דף פא.) ובפרק בתרא דעירובין (דף לה.): **מא"ל.** א"כ איפכא איכא למילף דשלא הזמן גרמא נשים פטורות: ומשני **מאן שמעת ליה הא סברא ר"מ.** בעירובין ולדידיה לא איצטריך היקישא אלא כדגמרינן בריש מבנין אב וגמר מרמיה דהוי מצות עשה שהזמן גרמא ונשים פטורות ודקשיא לן לעיל ונילף ממלה והקהל לחיובא ר"מ סבר שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: ופרכינן **ולרבי יהודה דאמר מלמדין.** בסנהדרין בפ' ד' מיתות (דף מז.) ואמר נמי בעירובין (דף לו.): דתפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא מא"ל מהיכא תיתי פטורא למצות עשה שהזמן גרמא: **משום דהוי שמחה כו'.** ולא סבירא לן כאביי דאמר לעיל אשה בעלה משמחה: **לכל עונשין.** ולאוין [2]עונשין מלקות הן: **דבי ר' אליעזר תנא כו'.** לאו לפרושי מתני' מייתי לה אלא איידי דאייתינא עונשין מייתי נמי אגב מהיכא איתרבו לדיני ממון ומיתה למות על ידן והורגן: **לכל מיתות.** שיתחייב ההורגן עליהם מיתה וכן השור כופר: **הך קמייתא.** דמשתעי בקרבן שבועת הפקדון דגזל הגר בפ' נשל: **דחיותה היא.** דאי ליתא בכלל דינין אין לה חייס הכל גחלין אותה והיא גחלת את אחריס והכל בדילין הימנה: **אבל כופר.** והמית איש או אשה דמשתעי גבי כופר דשור המועד שהרג את האדם: דאיכא

ת"כ ליכא אלא ג' כתובים ומאי מתרץ (ב) ר' יהודה דאמר מלמדין ממ"ע שהזמן גרמא אימא דיליף לחיוב ממלה והקהל וי"ל דמוקי קידוש היום בהדי מלה והקהל והוו ג' כתובים ואין מלמדין ונשים ג)חייבות בקידוש היום מן התורה דכתיב (שמות כ) זכור את יום השבת זכרהו על היין וכל שישנו בשמירה ישנו בזכירה והני נשי הואיל ואיתנהו בשמירה איתנהו נמי בזכירה: **משום** כפרה חס רחמנא עליה. ות"ת כ"ש דאם לא נכתבה חס עליה עפי דאין עליה לא עונש ולא חטא וי"ל דמכל מקום איצטריך ד)כפרה היכא דכתיב בה עונש לנשים בהדיא כגון גבי עריות: אים

ולרבי יוחנן בן ברוקא מורא ופריה ורביה שני כתובין. ות"ת אמאי לא [3]קאמר לרבנן ליהוו מורא ומזוזה ג' כתובים ולמאי דפריסית לעיל[4] דתרוייהו צריכי אתי אפיר: **מכלל** דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות. פי' בקונטרס מדאיצטריך קרא להיקישא למיפטר נשים מזמן גרמא מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות פירוש דאי ה"ל פטורות אמאי איצטריך הקישא דתפילין למיפטר נשים מזמן גרמא בלאו הכי נמי הוה ידעינן השתא כשלא הזמן גרמא נשים פטורות כ"ש דזמן גרמא ולא נהירא דהיכי מצי שתיק מהקישא דתפילין אדרבה אי שתיק מיניה הוה ילפינן ממלה והקהל דמ"ע שהזמן גרמא דנשים חייבות לכך פירש ר"י מכלל דמ"ע שלא הזמן גרמא נשים חייבות דאי פטורות הוה ליה למיכתב הקישא דתורת ה' בפיך על מ"ת או על פדיון הבן להקישה אליו ולומר כי היכי דנשים פטורות מתלמוד [5] או מפדיון דהיינו מ"ע שלא הזמן גרמא ה"כ פטורות מכל מ"ע שלא הזמן גרמא כמו דמקיש לפטור להזמן גרמא לתפילין אלא ש"מ מדכתב הא היקישא לתפילין דהוי הזמן גרמא מכלל דשאר מצות עשה שלא הזמן גרמא חייבות:

אלא למ"ד תפילין הוי מ"ע שלא הזמן גרמא מאי איכא למימר. פי' הקונטרס דאדרבה איפכא הוה לן למימר דשלא הזמן גרמא נשים פטורות מתפילין ושהזמן גרמא נשים חייבות ממלה והקהל דסבר שני כתובים הבאים כאחד מלמדים ומשני מאן שמעת ליה דתפילין לא הוו זמן גרמא רבי מאיר וסבר לה אין מלמדים ופירש בקונטרס דלדידיה לא איצטריך הקישא אלא כדגמרינן לעיל מבנין אב וגמרינן מרמיה דהוי מ"ע שהזמן גרמא ונשים פטורות ודקשיא לן נילף ממלה והקהל לחיובא ר"מ סבר שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדים עכ"ל[6] והיינו טעמא דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות דדוקא במלה והקהל כתב רחמנא לומר דחייבות אבל כל מ"ע שהזמן גרמא בעלמא נשים פטורות דסיון דאין מלמדין הוו כמו מיעוטא דוקא הני חייבות אבל אמריי לא[7] וא"ת תינח זמן גרמא אבל שלא הזמן גרמא מנא ליה דחייבות וי"ל דיון דת"ת ופדיון הבן הוו שני כתובים הבאים כאחד ואין מלמדין הוו כמו מיעוטא דוקא הני פטורות אבל שלא הזמן גרמא בעלמא נשים חייבות:

משום דהוי שמחה מצה והקהל שלשה כתובים הבאים כאחד. וא"ת תרצת הכא דמ"ע שהזמן גרמא דפטורות דליכא למילף ממלה והקהל [8]דאיכא שמחה בהדייהו הוו שלשה כתובים הבאים כאחד [9]כדפריסית אלא דמ"ע שלא הזמן גרמא מנ"ל דחייבות אימא דפטורות מתלמוד תורה ופדיון הבן וי"ל דליתא דר' יוחנן בן ברוקא והוו להו ג' כתובים הבאים כאחד ת"ת ופדיון הבן ופריה ורביה וא"ת ולאביי דאמר לעיל (דף לד.): אשה בעלה משמחה

עין משפט נר מצוה

שפז א מיי' פי"ב מהל' ע"ז הל' ג סמג לאוין נא:

שפח ב מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הל' ה סמג לאוין קכה:

תורה אור השלם

1. וַיְבָרֶךְ אֹתָם אֱלֹהִים וַיֹּאמֶר לָהֶם אֱלֹהִים פְּרוּ וּרְבוּ וּמִלְאוּ אֶת הָאָרֶץ וְכִבְשֻׁהָ וּרְדוּ בִּדְגַת הַיָּם וּבְעוֹף הַשָּׁמַיִם וּבְכָל חַיָּה הָרֹמֶשֶׂת עַל הָאָרֶץ:
בראשית א כח
2. וְהָיָה לְךָ לְאוֹת עַל יָדֶךָ וּלְזִכָּרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן תִּהְיֶה תּוֹרַת יְיָ בְּפִיךָ כִּי בְיָד חֲזָקָה הוֹצִאֲךָ יְיָ מִמִּצְרָיִם:
שמות יג ט
3. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ אוֹ אִשָּׁה כִּי יַעֲשׂוּ מִכָּל חַטֹּאת הָאָדָם לִמְעֹל מַעַל בַּיְיָ וְאָשְׁמָה הַנֶּפֶשׁ הַהוּא:
במדבר ה ו
4. וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תָּשִׂים לִפְנֵיהֶם:
שמות כא א
5. וְאִם שׁוֹר נַגָּח הוּא מִתְּמֹל שִׁלְשֹׁם וְהוּעַד בְּבְעָלָיו וְלֹא יִשְׁמְרֶנּוּ וְהֵמִית אִישׁ אוֹ אִשָּׁה הַשּׁוֹר יִסָּקֵל וְגַם בְּעָלָיו יוּמָת:
שמות כא לו

מוסף רש"י

על שניהם הוא אומר כו'. דאשה נמי מיפקדה אפריה ורביה (גיטין מג.). **דסיפק בידו לעשות.** יכול, שאין מוחה בידו (לעיל לא.). **פפונאי.** בני פפונאי, שם מקום (ב"ק נד.). **הניחא למ"ד תפילין מצות עשה שהזמן גרמא.** ויקבר לילה לאו זמן תפילין ת"ל שבת ויו"ט לאו זמן תפילין הילכך כיון דאיכא שעתא דלא מחייב בה זמן גרמא הוא (לעיל ל.). **תפילין מצות עשה שלא הזמן גרמא.** מצות תפילין כל שעה גם בשבת דאי מפקת הוי להו זמן קבוע (עירובין צו.). **לכל עונשין שבתורה.** לאו וכרת, אבל עשה לא הוי עונש, הלכך מצות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות, אבל לא תעשה כן שהזמן גרמא כן שלא הזמן גרמא נשים חייבות (במות פד.). מכאן שהנשים חייבות על כל לא תעשה שבתורה שהרי עונשן מלקות (פסחים מג.). **אשר תשים לפניהם.** כולן בכלל (ב"ק קו.). **הך קמייתא.** אים לו אשה כי יעשו דמשתעי בקרבן (שם). **משום כפרה חס רחמנא.** דתיהוי כאיש לענין כפרה (שם). **משום דחיותה היא.** לאי לא הוא: בכלל דינין הוי פרשי תגרי מינה (שם).

מוסף תוספות

א. ואומר השר מקוצי דא"ע למיגמר מראי"ה כפרש"י אלא. תוס' ישנים מובא במהרש"א וע' מהרש"ל ועצמו"י שמפרשים תוס' לשיטת רש"י. **ב.** וכן כל דוכתא דאמרינן ב' כתובים אין מלמדין הא איפכא מלמדין בלא שום קרא אחרינא. שם.

הגהות הב"ח

(**א**) תוס' ד"ה מכלל וכו' מתלמוד תורה לו מפדיון הבן דהייהו מ"ע: (**ב**) ד"ה משום דהוי וכו' ומאי ממרן לר' יהודה:

א) יומא סה: גיטין מג: שבת קיח., **ב)** [בכת"י טקס: ויאמר להם אלהים, וכ"ה בפסוק וביומות], **ג)** [לעיל כד. וש"נ], **ד)** [לעיל ל.], **ה)** [ב"ק נד:], **ו)** [מכות יח.], **ז)** עיריכין לו., **ח)** [לעיל כד. וש"נ], **ט)** [בכת"י ליתא עד כאתר. ולכאורה הוא יתור לשון], **י)** פסחים מג. סוכה כח. יומות פד: ב"ק טו. תמורה ב: נדה מח:, **כ)** [ב"ק טו. ע"ש], **ל)** [בב"ק טקס: ורבי יוסי הגלילי. וכמ"י: בר' יוסי הגלילי], **מ)** ב"ק שם, **נ)** [במדבר יח], **ס)** [נדל"ל עונש]. וכרש"י בפסחים], **ע)** [בתוס"ר: לא פרוך אפילו לרבנן], **פ)** [לד ע"ב ד"ה נשים], **צ)** [אל"ל כדמין לאיכא]. **ק)** [ל"ל כדפירש. ובדפו"ר: כדפיר"], **ר)** [לא זה עד קופו אימא בהדיא בשבועות כ: וכן בברכות כ: ס"ל לרבא כך אבל אביי ס"ל בברכות שם דנשים חייבות מדרבנן והנה תוס' דהכא אליבא דאביי קיימי וא"ע ואולי אביי מזר כי מפי שמעיה מרבא דברכות שהשיג עליו שאתי תשובות בדבר], **ש)** [בתוה"ר: איצטריך לאשמעינן דיש להם כפרה וכו'].

ג) תוס' ד"ה מכלל וכו' מתלמוד תורה לו מפדיון הבן דהייהו מ"ע: **ד)** ד"ה משום דהוי וכו' ומאי ממרן לר' יהודה:

---

1) תיפדה תפדה: **2)** פרו ורבו: **3)** וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין: **4)** אשר תשים לפניהם השוה הכתוב אשה לאיש לכל דינים שבתורה: **5)** והמית איש או אשה השוה הכתוב אשה לאיש לכל מיתות שבתורה: **6)** דאמר על שניהם הוא: **7)** איש דסיפק בידו לעשות: **8)** פפונאי ידעי לה: **9)** הוקשה כל התורה כולה לתפילין: **10)** מ"ע שלא הזמן גרמא: **11)** וכל: **12)** שני כתובים הבאים כאחד: **13)** וכל מצות לא תעשה: **14)** מנהני מילי: **15)** אמר רב יהודה: **16)** דבי רבי אליעזר תנא: **17)** תנא: **18)** וצריכא: **1)** תיפדה תפדה: **2)** מלקות: **3)** איש: **4)** אשר: **5)** והמית: **6)** עכ"ל: **7)** אמריי: **8)** דאיכא שמחה: **9)** כדפריסית: **1)** תיפדה תפדה: **2)** עונשין

איש דבר מצות הוא אין אשה לא. ולאו דוקא דהא אימקש עבד לאשה לחייבו במצות כאשה דגמר (בחגיגה דף ד.) לה לה מאשה אלא הכי קאמר אינה מיינת כל כך כמו איש: **הרי הוא** בזקן לכל דבריו. וא"ת ואיך תמצא זקן בסריס והרי מי שאין לו זקן אחד מסימני סריס ואמרינן [ט] בסריס עד שיהיו בו כולן וי"ל כגון שהגיע זקן אחר רוב שנותיו דכה"ג סריס הוא כדאמר פ' יוצא דופן (נדה דף מז:) דכי לא נולדו בו סימני סריס הוה קטן עד רוב שנותיו והגיע לרוב שנותיו הוה גדול והוה סריס [י]:

להשחתה לא מצית אמרת דיליף פאת וכו'.

וא"ת למה לי ג"ש הא מוכח ליה שפיר מדשני קרא בדיבוריה [כ] וי"ל דה"מ מקמי דשמעינן בברייתא דיש להם משיכות זקן בשוס מקום אבל לבתר דשמעינן [כ] דגלי לית לן למעוטי מדשני כו': **אם** כן ליכתוב את שבזקנך. פירוש א"כ דלהכי הוא דאתא [כ] דהפסיק הענין בכתוב את שבזקנך דהוה ליה כמאן דכתיב פאה דהא כתיב פאה בהאי קרא גבי ראש וזוקן לומר בענין אב שחייב בפאת זקן בכהנים כדכתיב ופאת זקנם לא יגלחו. ויקרא כא ה

ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראשו או בזקנו: ויקרא יג כט

5. בנים אתם ליי אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת: דברים יד א

מוסף רש"י

איש דבר מצות. משלש בעל הטור כופר ליוהכיפ משום דבעלים ממצות (שם). **בני אהרן.** לגפש לא יטמא. **ולא בנות אהרן.** בתוכרים זו (סוטה בב:). **ולא תשחית את פאת זקנך.** סוף הזקן והן חמש שתים בכל לחי ולחי למעלה אצל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות ואחת למטה בסגעורו מקום חבור שני הלחיים יחד (ויקרא יט כז). **והנני נשיא הואיל וליתנהו בהשחתה.** דלית להו זקן. ליתנהו בהקפה. כלל שאפילו איסה המקפת את הגדול פטורה (נדיר נו:). **לא יגלחו.** נבי הכהנים כתיב, ולא תשחית את פאת זקנך בישראל כתיב, וילפינן להו בג"ש הלי מהלי דפאה פאה (מכות כא:). **ת"ל לא תשחית.** ומספרים אינן משחיתים, אלין מותכין שיער בלד עיקר כתער (שם). **גילוח שיש בו השחתה.** דרך בגלח בו ומשחית וכייני תער, אבל רגיעני משחית ואין דרך לגלח בו, ומספרים מגלחין ואין משחיתים (שם).

תורה אור השלם

1. ויאמר יי אל משה אמר אל הכהנים בני אהרן ואמרת אלהם לנפש לא יטמא בעמיו: ויקרא כא א

2. לא תקפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך: ויקרא יט כז

3. לא יקרחו קרחה בראשם ופאת זקנם לא יגלחו ובבשרם לא ישרטו שרטת: ויקרא כא ה

4. ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראשו או בזקנו: ויקרא יג כט

מסורת הש"ס

(א) [מיי' פ"ג מהלי' אבל הל' יא טוש"ע י"ד סי' שצג סעי' ג]:

שפט ב מיי' פי"ב מהלי' ע"ז הל' ב סמג לאוין נא טוש"ע י"ד סי' קפא סעיף יב:

שג ג מיי' שם טור שו"ע שם סעיף ו:

ד [מיי' שם הל"ז טוש"ע שם סעי' יב]:

שצא ה מיי' שם הל' ז טור שו"ע שם סעיף י:

שצב ו מיי' פ"א מהלי' טומאת צרעת הלכה ח:

(ב) [בכמ"י וטף: גריכא ומי אשמעינן הני מרתי הכא משום כפרה והכא משום מיותא אבל לענין קטלא אינ דבר מצות לגלח כופר אבל אשה לא גריכא ומי אשמעינן כופר משום דאיכא איבוד נשמה וכו'. וכ"ה כ"ז בג"ק], **ב)** מ"כ רש"י פ' אמור פוטה כג:, **ג)** מזיר נז:, **ד)** [בכמ"י: ולית נהו], וכן בסמוך דליתנהו], **ה)** [בכרכות ד: וש"נ], **ו)** [ע' מוס' שבועות כב: ד"ה אבל], **ז)** [מוקפת דנעשים פ"ד ה"מ], **ח)** [לעיל כא: וש"נ], **ט)** מכות כא. מזיר מ: נח: מ"כ פ' קדושים פרק ו, **י)** [בכמ"י: כו], **כ)** [בכמ"י וטף: קאי אאשה], **ל)** [בכמ"י אינו כתב], **מ)** [ע' איטור תוס' יבמות פ: ד"ה דהכיא], **נ)** נ"ל אי מסברא דלעיל. רש"ל], **ס)** [אנ"ל דשמעינן בנגעים ליח], **ע)** [בגנון הקפת הראש יש למחוק. (רש"ש ע"ש, ואנ"ל בגנון קרמת הראש)],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בנים וכו' לה' אלהיכם לא תתגודדו: **(ב)** תוס' ד"ה אם כן וכו' והפסיק הענין וכו' גבי ראש והדר לילף גילוח דכתיב גבי כהנים דהוי השחתה בפאת פאת ישראל מכהנים אי נמי נוכל ללמוד בבנין אב חייב פאת זקן בכהנים כדכתיב ופאת זקנם לא יגלחו וחייב פאת זקן בישראל מאי פאת ש"מ תרתי ג"ש שלמה ליתיב כנ"ל:

לעזי רש"י

פליינ"א. מקצועה. אישגרטיניי"ר. לסרוס.

איש כי יהיה בו נגע בראש [כ] ואי אשמעינן הא משום דאיכא איבוד נשמה חס רחמנא עלה אבל הנך תרתי אימא לא צריכא: חוץ מבל תקיף ובל תשחית כו': בשלמא בל תטמא למתים דכתיב [י] אמור אל הכהנים בני אהרן [כ] בני אהרן [א] ולא בנות אהרן אלא בל תקיף ובל תשחית מנלן דכתיב [ל] לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך [מ] כל שישנו בהשחתה ישנו בהקפה והני נשי הואיל [ב] ולא [ג] איתנהו בהשחתה [נ] ליתנהו בהקפה ומנלן דלא איתנהו בהשחתה [ס] איבעית אימא סברא דהא לא אית להו זקן [ע] ואיבעית אימא קרא דאמר קרא לא תקיפו פאת ראשכם ולא תשחית את פאת זקנך מדשני קרא בדיבוריה דא"כ ניכתוב רחמנא פאת זקנכם מאי זקנך זקנך [ד] ולא זקן אשתך ולא והתניא [מ] זקן אשה והסרים שהעלו שער הרי הן כזקן לכל דבריהם מאי לאו להשחתה אמר אביי להשחתה לא מצית אמרת דיליף פאת פאת מבני אהרן מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות ואי סבירא לן דכי כתב בני אהרן אכוליה ענינא כתיב נישתוק קרא מיניה ותיתי בק"ו ואנא אמינא [ה] ומה כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות בני אהרן ולא בנות אהרן ישראל לא כ"ש אי לאו ג"ש הוה אמינא הפסיק הענין השתא נמי נימא הפסיק הענין ואי משום ג"ש מיבעי ליה [ט] לכדתניא [ו] לא יגלחו יכול גילחו במספריים יהיה חייב ת"ל לא תשחית יכול לקטו במלקט וברהיטני יהא חייב ת"ל לא יגלחו [ה] הא כיצד גילוח שיש [ב] בה השחתה הוי אומר זה תער א"כ ניכתוב קרא את שבזקנך מאי פאת זקנך ש"מ תרתי ואלא הא דתניא זקן האשה והסרים שהעלו שער הרי הן כזקן לכל דבריהם למאי הלכתא אמר מר זוטרא [ו] לטומאת נגעים טומאת נגעים בהדיא כתיבא [ז] ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן אלא אמר מר זוטרא לטהרת נגעים טהרת נגעים נמי פשיטא כיון דבת טומאה היא בת טהרה היא איצטריך סד"א לצדדים דאיכא איבוד נשמה. משום הכי חייביה רחמנא לגלח כופר: **הקפה הראש.** המשוה לדעיו לאחורי אזנו ולפדחתו [מ] שאחורי האזנים חלקים הם עד סמוך לגובה והלדעיים מקום שער הם כולם והמשחית שער הלדעיים שיהא ראשו מוקף בשוה לפדחתו ולדעיו ואחרי אזניו עגול סביב היא הקפה: **כל שישנו בהשחתה.** דזקן ישנו בהקפת הראש: **ולא זקן אשתך.** אפילו העלתה זקן והשחיתה: **פאת פאת.** כתיב בישראל פאת זקנך וכתיב בכהנים [ס] ופאת זקנם לא יגלחו וקש"ד דכי כתיב אמור אל הכהנים בני אהרן ולא בנות אהרן אכולא מילתא דכתיב בההוא עניינא קאי: **נשתוק קרא מיניה.** מג"ש דפאת פאת למעוטי נשים ישראליות ותיתי פטורא בק"ו מכהנות: **הפסיק הענין.** ולא קאי בני אהרן אלא אטומאה לחוד שיש הפסק בנתיים כגון לה יטמא: **מבעיא ליה לרבהניא.** ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה דלא נתחייב אלא בהשחתה שע"י גילוח וכיון דאיכא לאוקומי לג"ש להכי לא מדרשה למעוטי בנות הואיל והפסיק הענין: **מלקט.** פליינ"א של מלאכתי חרבות שמחליקין בם את תיק הסייף: **רהיטני.** פליינ"א של עושי תריסין: **ת"ל לא יגלחו.** האמור בכהנים ואין דרך גילוח בכך ואתיא ג"ש ליתן האמור של כהנים בישראל ושל ישראל בכהנים: **אם כן.** דלהכי הוא דאתא נכתוב את שבזקנך דהוה ליה נמי כמאן דכתיב פאה דהא כתיב פאה בהאי קרא גבי זקן את שבזקנך ולא כתיב את זקנך ש"מ אפאה קאי וה"ק לא תשחית פאות שבזקנך והדר נילף גילוח דהשחתה בפאת פאת ישראל מכהנים א"נ בנגע אב חייב פאת זקן בכהנים וחייב פאת זקן בישראל: **מאי פאת ש"מ תרתי.** ג"ש שלמה ליתיב הכתוב אף לכל האמור בענין: **לטומאת נגעים.** שסימני מקום שיער חלוקים מסימני עור בשר שבנגעי עור בשר כתיב שער לבן וכסימני נתקי ראש וזקן שער להוב וקאמר הכא דאם העלתה אשה שער בזקנה הוו סימני נגעה כדין נתקי זקן: **בהדיא כתיב.** זקן של אשה דכתיב איש או אשה: **לטהרת נגעים.** לכשתטהר תטען דין טהרת מצורע בתגלחת ופפורים: **איצטריך.** לטומאת נגעים כדאמרן מעיקרא להשוות סימני נתקי זקן אשה לסימני זקן איש ודאמרת בהדיא כתיב סד"א לצדדין כתיב דאשה הכתוב בקרא לא קאי אלא אנתקי הראש ואו בזקן דכתיב בסיפיה אתאן לאיש ולא לאשה קמ"ל תנא דברייתא הרי הן כזקן לכל דבריהם: **בנים ולא בנות.** בנים אתם לה' [ע] לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בנים ולא בנות לקרחה אבל לגדידה אף הבנות: **או איבו.** אלא אף לגדידה: **כשהוא אומר.** בפסוק שלאחריו כי עם קדוש אתה ואף הנשים בכלל עם: **ר"ג מרבה אני את הגדידה שישנה במקום שער ושלא במקום שער ומוציא אני את הקרחה שאינה אלא במקום שער: גדידה.** אשגרטיני"ר וחוקי האמורי היו על מתיהן: **בשריטה הוא דכתיב.** וקס"ד שריטה וגדידה תרתי ניהו חד ניד וחד בכלי ואע"ג דשריטה בהאי עניינא לא כתיב כיון דדמיא לגדידה כתבה הכא ולא תימא אף היא נשים פטורות כתיב [ס] כי עם קדוש לרבוי והכי שפיר עפי ולאו לסרוסי קרא דהא בנים ולא בנות גבי גדידה כתיב ומייתי סליק:

אחת

איש כי יהיה בו נגע בראשו או בזקנו [ב] אתן אף בל יקרחו נשים פטורות מ"ט דאיסי דדריש הכי [ה] בנים אתם לה' אלהיכם לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת כי עם קדוש אתה לה' אלהיך בנים ולא בנות לקרחה אתה אומר לקרחה או אינו אלא לגדידה כשהוא אומר כי עם קדוש אתה לה' אלהיך הרי גדידה אמור הא מה אני מקיים בנים ולא בנות לקרחה ומה ראית לרבות את הגדידה ולהוציא את הקרחה מרבה אני את הגדידה שישנה במקום השער ושלא במקום שער ומוציא אני את הקרחה שאינה אלא במקום שער ואימא בנים ולא בנות בין לקרחה בין לגדידה וכי כתב כי עם קדוש אתה לה' אלהיך בשריטה הוא דכתיב קסבר איסי שריטה וגדידה אחת

אחת היא. משמעות שתיהן בין בין בכלי: **מכני אהרן.** דכתיב (ויקרא כא) לא יקרחו קרחה בראשם גבי אמור אל הכהנים: **דכי כתיב קרא.** בני אהרן: **נשאוק קרא.** מהן ג"ש גבי ישראל: **בראשם.** האמור אצל כהנים מה מ"ל דלפי שנאמר בישראל בין עיניכם משמע סמוך לפדחתם: **ומה להלן.** בישראל על מת הכתוב כתיב למת: **ג"כ.** להך מילתא לחודה אתא: **נכתוב.** בתרוייהו קרח מאי קרחה הוה ליה כג"ש יתירה למידרש נמי הא: **תפילין גופייהו מהכא גמירי.** כלומר ההיא ג"ש דבין עיניכם מיבעי ליה למגמר מקום תפילין מהכא דלא תימא בין [1]עיניכם ממש דהיינו על פדחתו אלא יליף מבין עיניכם דקרחה דבמקום שער דבגלוח מקום שער לא משכחת קרחה והיינו למעלה מפדחתו: **וכין לאחיי וכין לרבא.** דנפקא להו פטורות דנשים מקרא אחרינא בנים אתם מאי דרשי ביה: **וכ"ש סבלי הוא דמקרו בני.** כשאין בהם אלא שעות הוא דמיקרו בנים אבל כשהם רשעים לית בהו הימנותא לא מקרו בנים: **משחיתים.** דהיינו עבודה זרה דכתיב (דברים ד) פן תשחיתון ועשיתם[2] פסל וגו' [3]: **בני מעליא לא מקרו.** עוד לעולם: **ת"ש.** דהדרי מקרו בני אל חי ע"י תשובה: **מתני' הממיכות כו'.** אינה סומכת ואינה מניפה ואינה מגשת מנחה ואפילו היא כהנת אין העבודה כשרה בה להגיש מנחה בקרן מערבית דרומית כמשפטה דמיגין לה בפ"ב דסוטה (דף יד:) ואינה קומצת ומקטרת ואינה מולקת עוף ואינה מקבלת דם ואינה מזה דם חטאת העוף חוץ מסוטה וזיורה שהם מניפות מנחתן בעצמן בין כהנות בין ישראליות שמנחתן טעונה תנופה בבעלים ובגמ' יליף לה: **גמ' אל בני ישראל.** דוקרא וכתיב בההוא עניינא וסמך ידו: **דבר אל בני ישראל והניף.** בלו את אהרן המקריב את זבח שלמיו וכתיב בההוא עניינא [4]והניף: **הקרב אופה.** מהאי קרא נפקא לן הגשה בפ"ב דסוטה (שם:): **איתקש מליקה להקטרה.** והא מעיינא נשים מוהקטירו אותו בני אהרן:

ה"ג

[2]בנים סכלים המה ואומר [3]בנים לא אמון בם ואומר [4]זרע מרעים בנים משחיתים ואומר [5]והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי מאי ואומר וכי תימא סכלי הוא דמקרי בני כי לית בהו הימנותייהו לא מיקרו בני ת"ש ואומר בנים לא אמון בם וכי תימא כי לית בהו הימנותא הוא דמיקרו בנים כי פלחו לעבודת כוכבים לא מיקרו בנים ת"ש ואומר זרע מרעים בנים משחיתים וכ"ת בנים משחיתים הוא דמיקרו בני מעלייא לא מיקרו ת"ש ואומר והיה במקום אשר יאמר להם לא עמי אתם יאמר להם בני אל חי: **מתני'** [6]הממיכות [7]והתנופות וההגשות והקמיצות [8]והקטרות והמליקות והקבלות והזאות נוהגים באנשים ולא בנשים חוץ ממנחת [9]סוטה [10]ונזירה שהן מניפות: **גמ'** סמיכות דכתיב [6]דבר אל בני ישראל [7]וסמך [8]בני ישראל סומכים ואין בנות ישראל סומכות: תנופות: [18]דבר אל בני ישראל והניף [9]בני ישראל מניפין ואין בנות ישראל מניפות: הגשות: דכתיב [9]וזאת תורת המנחה הקרב אותה בני אהרן בני אהרן ולא בנות אהרן: קמיצות: דכתיב [10]והביאה אל בני אהרן וקמץ בני אהרן ולא בנות אהרן: הקטרות: דכתיב [11]והקטירו אותו בני אהרן בני אהרן ולא בנות אהרן: המליקות: דכתיב [12]ומלק[b] והקטיר איתקש מליקה להקטרה: הקבלות: דכתיב [13]והקריבו בני אהרן ואמר מר והקריבו

אחת היא אביי אמר היינו טעמא דאיסי דגמר קרחה קרחה מבני אהרן מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות ואי סבירא לן דכי כתיב קרא בכולי עניינא הוא דכתיב נשתוק קרא מיניה ותיתי בק"ו ואנא אמינא ומה [6]כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות בני אהרן ולא בנות אהרן ישראל לא כ"ש אי לאו ג"ש הוה אמינא הפסיק הענין השתא נמי נימא הפסיק הענין ואי משום ג"ש מיבעי ליה [7]לכדתניא לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע וחמש קרחות לא יהא חייב אלא אחת ת"ל קרחה [8]לחייב על כל אחת ואחת בראשם מה ת"ל לפי שנאמר [1]לא תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על בין העינים מנין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראשם לחייב על הראש בבין העינים ואין לי אלא כהנים שריבה בהם הכתוב מצות יתירות ישראל מנלן נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה כאן חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש בבין העינים אף להלן חייב על כל קרחה וקרחה [2]וחייב על הראש בבין העינים ומה להלן על מת [3]אף כאן על מת א"כ נכתוב קרא קרח מאי קרחה שמעת מינה תרתי רבא אמר היינו טעמא דאיסי דיליף בין עיניכם מתפילין מה להלן נשים פטורות אף כאן נשים פטורות ורבא מאי טעמא לא אמר כאביי קרח קרחה לא משמע ליה ואביי מאי טעמא לא אמר כרבא אמר לך תפילין גופייהו מהכא גמר לה [4]מה להלן מקום שעושים קרחה בגובהה של ראש אף כאן [5]מקום הנחה בגובה הראש ובין לאביי ובין לרבא האי בנים אתם מאי דרשי ביה האי מיבעי [7]לכדתניא בנים אתם לה' אלהיכם בזמן שאתם נוהגים מנהג בנים אתם קרוים בנים אין אתם נוהגים מנהג בנים אין אתם קרוים בנים דברי ר' יהודה רבי מאיר אומר בין כך ובין כך אתם קרוים בנים שנאמר

הכי הא מפקינן לעיל (דף לה:) מפתא[a] שאינה בגל תשחית ולא אמר דקרחה שכתוב בפרשה ראשונה קודם גל תשחית הפסיק הענין לפתא זקן וכ"ש דקאי אקרחה שהיא ראשונה בפרשה [a]קרובה יותר לבני אהרן דכתיב בפרשה ועוד קשה דת"ק דמתניתין היכי פליג אקרחה דקאמר במתני' חוץ מגל מקיף וגל תשחית ולא קאמר וגל יקרחו והא אפילו [6]מפתא אמר לעיל דקאי אבני אהרן כ"ש דקאי אקרחה דקרובה לבני אהרן וי"ל דסד"א דגבי קרחה דלעו"ג שהיא קרובה לבני אהרן הפסיק הענין משום דכתיב (דברים יד) כי עם קדוש אתה דמרבה נשים ואפילו בישראל[b] ומפרש בגמרא דלא הפסיק הענין: **אם** כן [1]יכתוב **קרא** קרח. פי' וליתן את האמור של זה בזה הוה מפקי במה מצינו ואי משום דריבה בהו מצות יתירות אין לנו לחלק מצות אחת שאנו מוצאין בכהנים ובישראל בהדיא דודאי אבל פירוש המצוה גמרי שפיר מהדדי: **תפילין** גופייהו מהכא גמרינן להו. וא"ת ומה בכך מ"מ ילף קרחה מתפילין דאין ג"ש לתחלה[c] וימא מה תפילין נשים פטורות ה"נ גבי קרחה וי"ל דשמא לא נגמרה ג"ש[d] אבל נאמעונין מקום הנחת תפילין ובקשה להר"ם אמאי אין מניחין תפילין בכל הראש כי היכי דקאמר קרחה בכל הראש ושמא להכי מהני האי בין עיניכם דהוה מצי למכתב בראשיכם ואע"ג דגבי קרחה כתיב בין עיניכם ואפ"ה קרחה בכל הראש וי"ל דליגמר ג"ש נכתב:

הסמיכות והתנופות וההגשות. נראה דמהגשות ואילך מיירי [e]בכהנים ואתו קראי בגמ' למעוטי הכהנות אבל סמיכות ותנופות מיירי בישראל:

הקבלות והזאות. והולכה וזריקה לא קתני דהולכה בכלל קבלה[e] שהרי מן הקרקע[f] הכהן נפקא כמו קבלה וזריקה בכלל הזאה [9] וא"ת אמאי אינטריך קרא בגמרא למעוטי נשים תיפוק ליה דכולהו מ"מ שהזמן גרמא הוו שהרי אין נוהגות אלא ביום[g] כדכתיב (ויקרא ז) ביום צותו להקריב קרבניהם וי"ל דמ"מ אינטריך קרא למעוטינהו ולמיפסל קרבן בנשים דאי לאו קרא הוה ידענן שהעבודה פסולה בהן[h] דהכי אינטריך קרא למעוטי למימר דמחללי עבודה ועבודתן פסולה מיהו ממציכה קשה[h] אמאי אינטריך קרא למעטינהו דהא עבודה לא אתחלא בהכי כלומר בלא סמיכה ומי אין הקרבן פסול בכך[i] ואם נעשה סמיכה בנשים לא מיפסל קרבן[j] בכך [10] וי"ל דמ"מ אינטריך קרא למעוטי דסד"א משום דכתיב וסמך ושחט איתקש סמיכה לשחיטה[k] מה שחיטה כשרה בנשים כדתנן בזבחים (דף לא:) ומייתי בשמעתא קמייתא דשחיטת חולין (דף ג:) כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה בזרים ובנשים וכו' אף סמיכה כשרה בנשים להכי אינטריך למעוטי ותנופה נמי[l] אינטריך למעוטי משום דאשכחן תנופה דכשרה בנשים כדמפרש לקמן [11]: חוץ

שצג א מיי' פי"ב מהל' ע"ז הל' טו סמג לאוין סב עוש"ע יי"ד סי' קפ סעיף י:

שצד ב ג מיי' שם טור ש"ע שם סעי' ט:

ד [מיי' פ"ד מהל' תפילין הל"א עוש"ע או"ח סי' כז סעיף טו]:

שצה ה מיי' פ"ג מהל' מעשה הקרבנות הל' ח סמג עשין קפג:

שצו ו מיי' שם פ"ט הלכה טז:

שצז ז מיי' פ"ע מהל' מעשה הקרבנות הלכה יא:

שצח ח מיי' פ"ג מהל' סוטה הלכה טו ופ"ע מהלכות מעשה הקרבנות הלכה טז:

שצט ט מיי' פ"ע מהלכות מעשה הקרבנות הלכה טז ופ"ח מהל' מירוחת הלכה ד:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה הקבלות וכו' וא"ת אמאי אצטריך. ע' בגל"ס פ' תמור ד"ה בני אהרן:

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה הקבלות וד"ה חוץ הד"א:

מוסף תוספות

א. הא אביי גופיה אמר לעיל דמפתא פאת וכו' רמב"ן. ב. קסבר אביי דאי לא כתיבא גו"ש הכא. שם. ג. ר"ל דקסבר לא נאמרה גו"ש. תוס' הרא"ש. ד. דנהי דנשים פטורות במ"ע שהזמן גרמא מכל מקום משום הכי לא מפסלא עבודה באשה מידי דהוה אמילה דאיכא למ"ד בפ"ב דע"ז (כז.) דכשרה באשה אע"פ שאינה אלא ביום. שם. ה. דהוה מצ"ע שהזמ"ג דאינה אלא ביום דומיא דשחיטה דהא בענין תיכף לסמיכה שחיטה. שם. ו. [ד]אינה אלא ביום כדאיתא בסוף פ"ב דמגילה(כ:). שם.

מוסף רש"י

ת"ל קרחה. דקרא יתיבא הוא (מכות כ:). **הפסיק** הענין. ולא קאי בני אהרן אלא לטומאה לחוד שם הפסק בנמים כגון לה יעמא (לעיל לה:). **מיבעי** ליה לכדתניא. ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה וכיון דאיכא לאוקמי בג"ש לכהי לא תגדרשה למעוטי בנים הואיל והפסיק הענין (לעיל לה:). **בראשם** מה ת"ל. לאו דיוקא קאמר ליה דהא דאמר אינטריך משום דהוה אמינא קרחה כל דהו, אלא מידרש קא דרש ליה בראשם משמע כל הראש שלפי שאמר כו' (שם). **לא תתגודדו.** כישראל כתיב, ולא יקרחו ככהנים (שם). **על בין העינים.** בראש סתום לפדחתם (שם). **ואין לי.** דמייב על כל הראש, אלא בהנים. **ההוה** בכהנים כתיב (שם). **מקום שעושים קרחה.** שיש בו שער ואם מוריטו עושה קרחה (מנחות לז:). **בנים לא אימון בם.** לשון ויהי אומן [אסתר ב] ד"א אמון לשון אמונה כתרגומו אתמו בסיני נעשה ונשמע ולשעה קלה בטלו הבטחתם ועשו עגל (דברים ט כ). **בנים משחיתים.** בנים היו להקב"ה נהפכו למשחיתים (ישעיה א ד). **דבר אל בני ישראל וסמך.** אלמד כי יקריב מכם קרבן לה', וכתיב בההוא עניינא וסמך (תגיגה טז:). **ואין בנות ישראל מניפות.** הן עצמם אינה כהן (מנחות טה:). **מנוף** להו כהן לאחריה (שם).

a) [לעיל כא: וש"נ], **b)** מכות כ. ספרי פ' ראה מ"כ פ' אמור פרק ג, **c)** [מגמות לז:], **d)** ספרי פ' ראה, **e)** מ"כ פ' (אמור) [ויקרא פרשה ג] ר"ה לג. שיטומיין לו: מגיגה טו: חולין פה.], **f)** [בכמ"י עוסף: דכתיב], **g)** מ"כ פ' לו פרשה יא מנחות פא:], **h)** [בכמ"י עוסף: אם תאמר והקטיר המזבחה], **i)** [בדפו"ר: הטיעים], **j)** [כרש"י שבע"י עוסף: לכסן], **k)** [ע"ז כג ע"ב], **l)** [צ"ל להניף], **m)** [בדפו"ר: וקרובה], **n)** [צ"ל אפתא וכו' דקאי בני אהרן. (רש"ש)], **o)** [כריתות כב ע"ב], **p)** [עיין היטיב תוס' מגילה כ ע"ב ד"ה לקמיצה, ותוס' מנחות ט ע"א ד"ה מקמיצה], **q)** [זבחים ל ע"א], **r)** [צ"ל והקריבו בני אהרן נפקא. (רש"ש)], **s)** [מגילה כ ע"ב, ע"ש], **t)** [מנחות לג ע"א], **u)** [עי' חגיגה טז ע"ב], **v)** [עי' תוס' מנחות לג: ד"ה ידו וכו' הטיתו דבר זה נקוטיה], **w)** [מגילה כ ע"ב],

תורה אור השלם

1. בָּנִים אַתֶּם לַיי אֱלֹהֵיכֶם לֹא תִתְגֹּדְדוּ וְלֹא תָשִׂימוּ קָרְחָה בֵּין עֵינֵיכֶם לָמֵת:
דברים יד א
2. כִּי אֵוִיל עַמִּי אֹתִי לֹא יָדָעוּ בָּנִים סְכָלִים הֵמָּה וְלֹא נְבוֹנִים הֵמָּה חֲכָמִים הֵמָּה לְהָרַע וּלְהֵיטִיב לֹא יָדָעוּ: ירמיהו ד כב
3. וַיֹּאמֶר אַסְתִּירָה פָנַי מֵהֶם אֶרְאֶה מָה אַחֲרִיתָם כִּי דוֹר תַּהְפֻּכֹת הֵמָּה בָּנִים לֹא אֵמֹן בָּם:
דברים לב כ
4. הוֹי גּוֹי חֹטֵא עַם כָּבֵד עָוֹן זֶרַע מְרֵעִים בָּנִים מַשְׁחִיתִים עָזְבוּ אֶת יְיָ נִאֲצוּ אֶת קְדוֹשׁ יִשְׂרָאֵל נָזֹרוּ אָחוֹר: ישעיהו א ד
5. וְהָיָה מִסְפַּר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּחול הַיָּם אֲשֶׁר לֹא יִמַּד וְלֹא יִסָּפֵר וְהָיָה בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יֵאָמֵר לָהֶם לֹא עַמִּי אַתֶּם יֵאָמֵר לָהֶם בְּנֵי אֵל חָי: הושע ב א
6. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיי מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם: ויקרא א ב
7. וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו: ויקרא א ד
8. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמַּקְרִיב אֶת זִבַּח שַׁלְמָיו לַיי יָבִיא אֶת קָרְבָּנוֹ לַיי מִזִּבַּח שַׁלְמָיו: יָדָיו תָּבִיאֶינָה אֶת אִשֵּׁי יְיָ אֶת הַחֵלֶב עַל הַחָזֶה יְבִיאֻנוּ אֶת הַחָזֶה לְהָנִיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ:
ויקרא ז כט-ל
9. וְזֹאת תּוֹרַת הַמִּנְחָה הַקְרֵב אֹתָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן לִפְנֵי יְיָ אֶל פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:
ויקרא ו ז
10. וְהֵבִיאָה אֶל בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשָּׁם מְלֹא קֹמְצוֹ מִסָּלְתָּהּ וּמִשַּׁמְנָהּ עַל כָּל לְבֹנָתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת אַזְכָּרָתָהּ הַמִּזְבֵּחָה אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיי:
ויקרא ב ב
11. וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחָה עַל הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל הָאֵשׁ אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיי: ויקרא ג ה
12. וְהִקְרִיבוֹ הַכֹּהֵן אֶל הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַק אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְטִיר הַמִّזְבֵּחָה וְנִמְצָה דָמוֹ עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא א טו
13. וְשִׁחֵט אֹתוֹ בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְיָ וְהִקְרִיבוּ בְּנֵי אַהֲרֹן הַכֹּהֲנִים אֶת הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם עַל הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: ויקרא א ה